MAAILMAN TERVEYSJÄRJESTÖN KANSAINVÄLINEN TERVEYSSÄÄNNÖSTÖ

Asko Järvinen, infektioylilääkäri, vt. toimialajohtaja, HUS Tulehduskeskus

Eduskunnan sote-valiokunta 16.5.2025

KANSAINVÄLISET TERVEYSUHAT - PANDEMIAT

- **Varmuudella uusia pandemioita tulossa**
- **Kyky tunnistaa pandemian alku parantunut**
  - Uudet molekyylidiagnostiset menetelmät
  - Väärien hälytysten lisääntyminen
- **Mahdollisuus estää pandemian syntyminen?**
  - Edellytyksenä varhainen uuden taudin epäily ennen laajaa leviämistä
  - Avoin tiedotus kansainvälisesti
  - Kansainvälinen nopea yhteistyö
- **Tartuntojen levittyä ei mahdollisuuksia estää pandemian syntymistä**
  - Rajoitustoimet ja tartunnanjäljitys voivat hidastaa etenemistä – ostetaan aikaa materiaaliseen varautumiseen ja rokotteen saamiseen
  - Rajasulut useimmiten poliittista toimintaa

PANDEMIAT LEVIÄVÄT NOPEAMMIN, VAIKUTUKSET YHTEISKUNTAAN KASVANEET

- **Leviäminen nykyisin nopeaa**
  - Espanjantaudin 1916-1919 vuosi on nyt viikko tai kuukausia
  - Rajoitustoimien teho heikompi, niiden mahdollisuudet rajallisemmat
- **Vaikutukset yhteiskuntaan aiempaa laajempia**
  - Keskinäinen riippuvuus lisääntynyt
  - Henkilöstön sairastuminen uhkaa monia perustoimintoja ja – palveluja
  - Terveydenhuollon mahdollisuudet hoitaa sairastuneita parantuneet
    - Tehohoidon resurssit ensin loppuvat, vanhustenhoito seuraavana
    - Tavanomainen terveydenhuolto lamaantuu
  - Vaikutukset talouteen voimakkaampia
    - Sikainfluenssan ja COVID-19 välillä merkittävä ero

WHO TERVEYSSÄÄNNÖSTÖ

- **Sopimuspohja** toiminnasta tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi
- Ensisijassa maailman laajuisia terveysuhkia vastaan – pandemia
- Velvoitteita sopijamaille ja WHO:lle
  - WHO:n velvoitteita lisätty
  - WHO:n sopimuspohjaista mahdollisuutta saada tietoa ja tarjota apua korostettu
  - WHO:n koordinaatiovastuuta materiaalisesta valmiudesta lisätty
    - Ei korvaa kansallista varautumista
    - Suomen materiaalinen varautuminen nyt heikompi kuin COVID-19 pandemian alkaessa
  - WHO:n ohjeisto yleismaailmallinen, huomioi vain osittain yhteiskuntien eroavuudet mahdollisuuksissa ja taustoissa
    - Sovellettava Suomen oloihin kansallisilla toimintaohjeilla
  - WHO:lla hyvä tieteellinen osaaminen, joka hyödyttää Suomea ja vapauttaa resursseja

Luottamus viranomaisiin ja kanssaihmisiin – pienempi covid-19 morbiditeetti

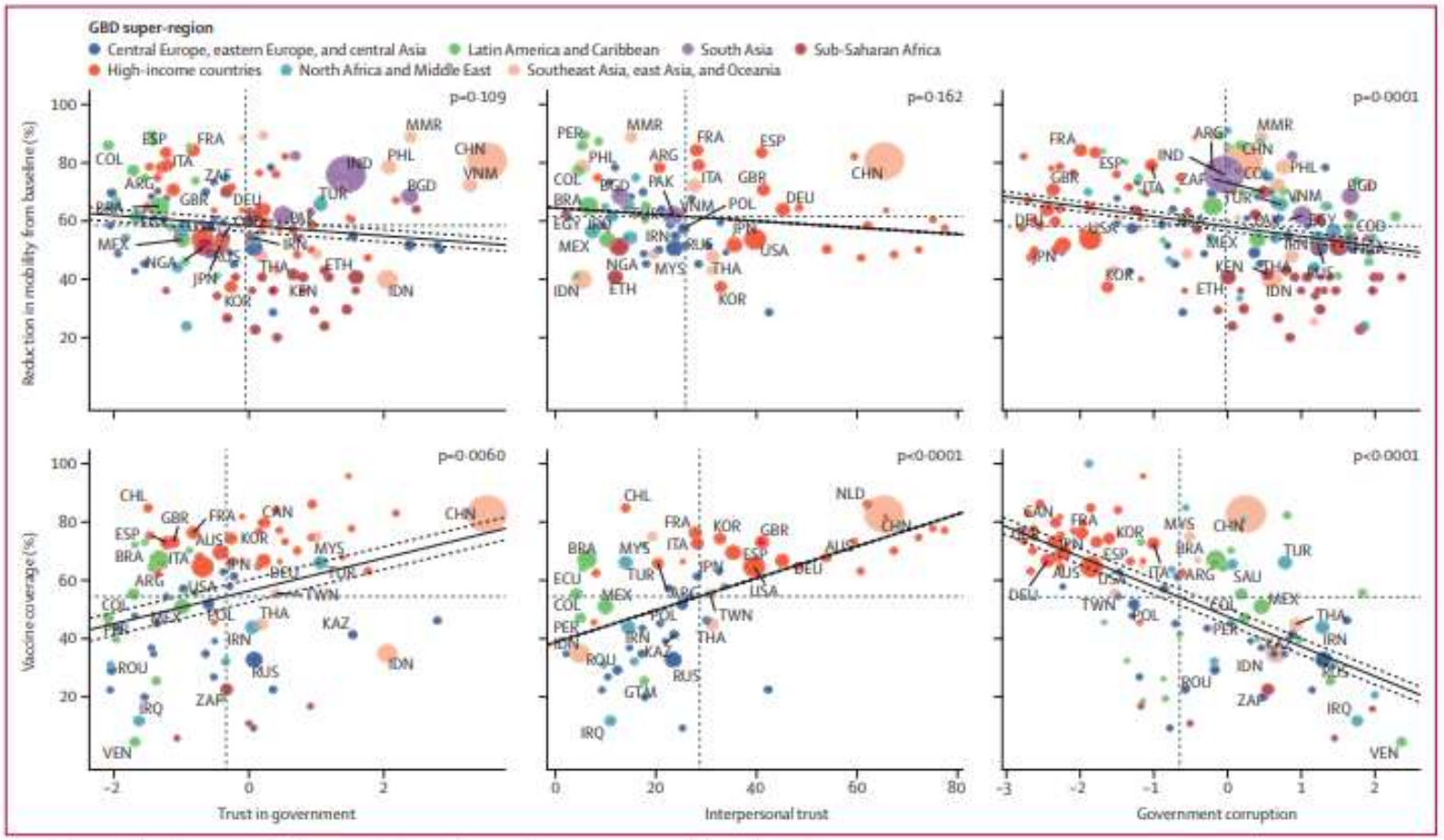

Figure 4: **Association between trust and government corruption, and vaccine coverage and change in mobility**
The size of each circle represents total population. The solid line represents the fit of the linear regression for the two variables, and dotted lines represent the 95% CI. GBD=Global Burden of Diseas Injuries, and Risk Factors Study.

Lancet 2022; 399: 1489–512
Published Online

Viranomaistoiminnan luotettavuuden ylläpito tärkeää tulevia pandemioita ajatellen

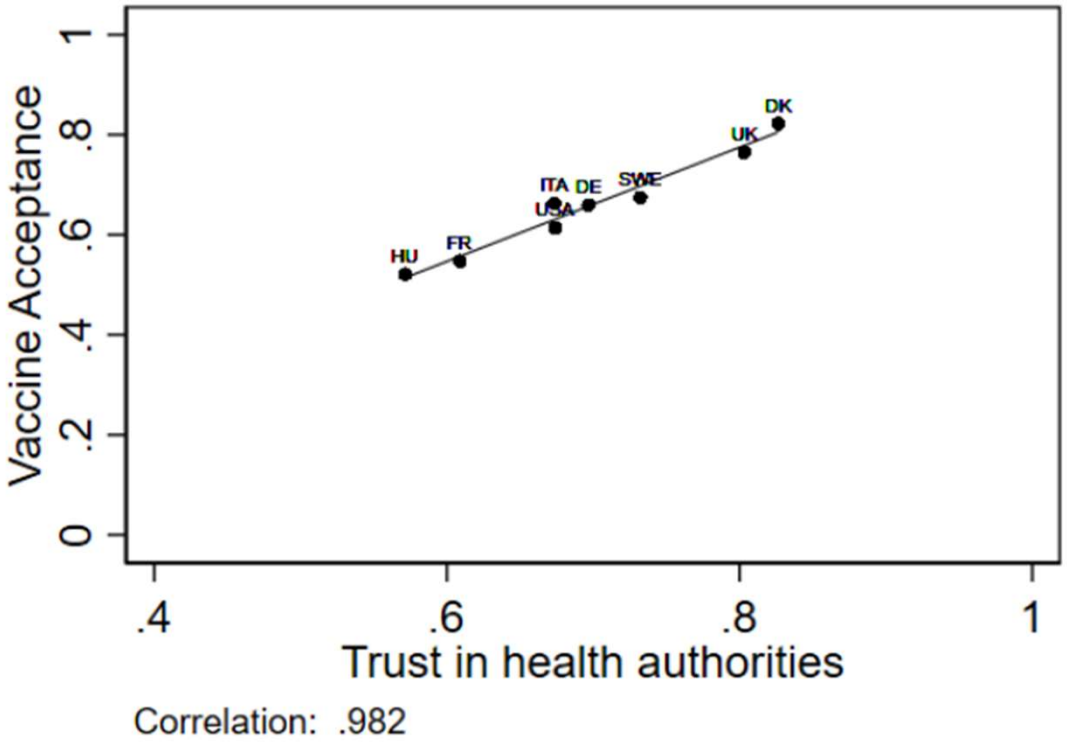

Rokotusten hyväksyttävyys korreloi suoraan viranomaistoiminnan luottamukseen

Fly Lindholt et al BMJ Open 2021;11:e048172